

РЕЦЕНЗИЯ

на научните трудове за участие в конкурса за заемане на академичната длъжност „професор”, по научна специалност 01.08.03. „Геоморфология и палеогеография”, в научна област 4. Природни науки, математика и информатика и професионално направление 4.4. Науки за Земята, обявен от СУ „Св. Климент Охридски” в ДВ, бр. 100/15.12.2017 г.

Единствен кандидат: е доц. д-р Росица Кендерова, доцент в секция ”Климатология, хидрология и геоморфология” към ГГФ на СУ ”Св. Климент Охридски”.

Рецензент: проф. дгн Георги Цветков Алексиев

Рецензията е възложена на заседание на Научното жури (Протокол от 28.02.2018 г.), състава на което е утвърден, съгласно заповед на Ректора № РД 38-67/24.01.2018 г. и на основание Чл. 4 от ЗРАСРБ и Правилника за условията и реда за заемане на академичната длъжност „професор” в СУ ”Св. Климент Охридски” – раздел V.

ОБЩИ ДАННИ ЗА КАРИЕРНОТО И НАУЧНОТО РАЗВИТИЕ НА КАНДИДАТА

Съгласно Чл. 11 (1) условията и реда за заемане на академичната длъжност „професор” са налице.

Доцент д-р Росица Кендерова е завършила СУ „Св. Кл. Охридски”, Геолого-географски факултет, с квалификация географ, физико-географ, геоморфолог и картограф и преподавател по география в ЕСПУ и II спец. История. Една година е учител в гр. Мъглиж. От 1984 до 1988 г. е редовен докторант в Московския държавен университет. След успешна защита на дисертация на тема: „Съвременна екзогенеза и морфолитогенеза във високопланинския пояс на Рила и Пирин” придобива ОНС „доктор”. От юли 1988 г. е назначена за асистент в катедра „Геоморфология и картография” в СУ „Св. Климент Охридски“. През 2002 г. се хабилитира и получава научното звание „доцент”.

След хабилитацията доц. Кендерова води лекционни курсове по основни дисциплини в бакалавърска и магистърска степен по Обща геоморфология, Динамична и Климатична геоморфология, Геоморфоложко картиране и Лабораторен практикум и др. В специалност История и география, кандидатът е преподавал дисциплината Кватернерна палеогеография. Водила е лекции и упражнения по Основи на природознанието и География и екология на България във ФНПП. В магистърска степен по археология преподава курса по Геоморфология. През последните пет години натовареността на кандидата е средно 673 ч. Участва в съставянето на всички бакалавърски курсове в направление Геоморфология и палеогеография, както и магистърската програма по Геоморфология. Доц. д-р Росица Кендерова е била ръководител на 12 успешно защитени магистърски тези и на 4^{ма} докторанти, от които двама

са успешно защитили, а другите двама са в период на обучение и подготовка за защита.

Професионалната специализация и научните интереси на доц. Кендерова са в областите: Геоморфология, Кватернерна седиментология и палеогеография, Геоархеология. Проявява трайни научни интереси в областта на природните опасности и рисковете.

Кандидатът участва с рецензии и становища в четири журита за придобиване на ОНС „доктор”. Два мандата е член на ФС на ГГФ и на Общото събрание на СУ. Основател и Председател на Сдружението на геоморфолозите в България. То е член на Международния съюз на геоморфолозите. Кандидатът е член и на Българско геол. дружество. Владее добре английски и руски език.

ОБЩА ХАРАКТЕРИСТИКА НА НАУЧНИТЕ ТРУДОВЕ ЗА КАРИЕРНО ИЗРАСТВАНЕ

Наукометричната информация показва, че за участие в конкурса доц. д-р Росица Кендерова е представила списък с общо 87 броя научни труда. Списъкът е разделен на три части: 1. Публикации, свързани със защитата на дисертацията – 4 броя статии; 2. Списък от публикации за участие в конкурса за доцент – 26 броя, един от трудовете е учебника по Кватернерна геоморфология и палеогеография в съавторство; 3. Публикации, подлежащи на рецензиране в конкурса за професор – 43 броя. Те са диференцирани съгласно конкретния характер, който е извадка от общия списък. Той включва: монография – 1 бр., отразяваща геоморфоложките наблюдения в продължение на пет сезона, извършени от доц. Кендерова и един сезон от д-р Ахинора Балтакова върху глациалните и периглациални процеси и явления в обсега на БАБ на о. Ливингстън. Съавторите са декларирали 50% участие на кандидат; 4 студии от монографични сборници; 4 научни публикации с ISI-импакт фактор; 19 научни статии в реферирани списания; 15 доклада от международни и национални конференции и 14 разширени резюмета и абстракти. Последните заедно с трудовете за придобиване на ОНС „доктор” и хабилизацията за „доцент” няма да бъдат подложени на рецензиране и оценка, но ще бъдат взети предвид при общата оценка на кандидата.

В така представените научни трудове, авторът участва както следва:

№	Отпечатани в източник:	На Кирилица	На Латиница	Общо
1.	Монография - Раздел -1	C ₁		1
2.	Студии в монографични сборници - Раздел-2		C ₁ , C ₂ , C ₃ , C ₄	4
3.	Статии, публ. с ISI (импакт фактор) - Раздел-3		C ₁ , C ₂ , C ₃ , C ₄	4
4.	Статии, публ. в реферирани списания у нас и чужбина - Раздел-4	C ₄ , C ₈ , C ₁₂ , C ₁₄ , C ₁₅ , C ₁₆ , C ₁₇ , C ₁₈ , C ₁₉	C ₁ , C ₂ , C ₃ , C ₅ , C ₆ , C ₇ , C ₉ , C ₁₀ , C ₁₁ , C ₁₃	19
5.	Доклади, публ. в сборници от международни и национални конференции - Раздел-5 и 6	C ₁ , C ₃ , C ₁₁ , C ₁₂ , C ₁₆	C ₂ , C ₄ , C ₅ , C ₆ , C ₇ , C ₈ , C ₉ , C ₁₃ , C ₁₄ , C ₁₅	15
6.	Публикации за рецензиране за професор	15	28	43
7.	Разширени резюмета и абстракти от международни и национални конференции - Р-7 и 8	Р-7 и 8	C ₁ , C ₂ , C ₃ , C ₄ , C ₅ , C ₆ , C ₇ , C ₈ , C ₉ , C ₁₀ , C ₁₁ , C ₁₂ , C ₁₃ , C ₁₄	14
8.	Публикации от предишни хабилизации и придобиване на научни степени			30

От списъка на трудовете за участие в конкурса за професор личи, че кандидатът е самостоятелен автор на 6 броя статии; първи автор на 27 броя; втори автор на 8 броя, а на 3 статии е трети автор и т.н.; разширени резюмета – 9 броя и абстракти – 5 броя. От общо 43 статии на кирилица са 15 статии, а на латиница са 28 научни труда. Съавтори на кандидата са: български, испански, португалски, румънски, чешки, македонски и други учени. Изнася над 30 научни доклади на национални и международни конференции, симпозиуми и други научни форуми.

Кандидатът е представил справка за 130 цитирания от други автори, установени по традиционния подход в български издания. От Библиотечно-информационно обслужване на УБ на СУ е издадено уверение на автора, че са намерени 24 бр. цитирания в реферирани чуждестранни научни издания и списък на 10 индексирани статии на автора, както и публикации, отразени в библиотечните каталози на НБ – 15 бр., УБ – 16 публ., KVKatalog – 4 публ. и WorldCat – 4 публикации. Рецензентът декларира, че няма общи публикации с кандидата.

ОБЩА ХАРАКТЕРИСТИКА НА НАУЧНАТА И НАУЧНО-ПРИЛОЖНАТА ДЕЙНОСТ НА КАНДИДАТА

Основните професионални и научни интереси на доц. д-р Росица Кендерова са свързани с Динамичната и Климатична геоморфология, Кватернерна седиментология, Геоархеология и Природни опасности и рискове. Фокусът на интереса е в следните научни направления: Екзодинамика или формите, процесите и наслагите се разглеждат в парагенетично единство в различни региони на нашата страна. Научния ѝ профил е на изследовател на най-младите генетични типове наслаги в геокриолитозоната на БАБ на о. Ливингстън, високопланинския пояс (криолитозоната) и долините на реките Марица, Върбица и Струма в Южна България. Във всички научни трудове на доц. д-р Росица Кендерова се съдържат нови факти, нови подходи и нови интерпретации на конкретни научни проблеми.

1. Характеристика на научните приноси на доц. Росица Кендерова

Доцент д-р Росица Кендерова има очертана актуална тематика, а основните научни приноси могат да бъдат групирани в три групи: 1. Оригинални научни приноси; 2. Приноси, свързани с обогатяване и разширяване на съществуващи знания и 3. Научно-приложни приноси.

Оригиналните научни приноси основно са заложили и систематизирани в монографията “Геоморфоложки изследвания в района на Българската полярна база на о. Ливингстън, Южношетлъндски архипелаг” (Раздел 1 – 1; трудовете от Раздел 2 – 3; Раздел 3 – 1). Те са реализирани благодарение на инициативата и участието на кандидата в екипи от учени от СУ; МГУ; ИПАЗР за изграждане на Лаборатория по

кватернерна седиментология и във връзка с разработването на два договорни проекта с външни ведомства. Това допринася за развитие и усъвършенстване на подходите и методите за изследване на морфолитодинамиката или формиране на изветрителни кори, почви, транселувиалния литодинамичен поток и акумулация в зоната на хипергенеза в различни региони от глобалното преходно блоково стъпало – южния субполярен и северния суббореален климатичен пояс:

На основа на събраната информация от създадената мрежа от репери и площадки за наблюдения на глациалните и периглациалните процеси и явления на БАБ на о. Ливингстън се доказва наличието на сезонно активен слой в обсега на геокриолитозоната – определя се неговата площ и дълбочина. Извършена е класификация на генетичните типове форми и наслаги и е доказана скоростта на екзодинамиката и общата склонова денудация (Раздел 1 – 1).

На основата на системния интердисциплинарен подход е установен режима на екзогенните процеси в различни региони на Южна България – Дарданската, Пиринската, Родопската геосистема и долините на реките Марица и Струма. Дефинирани са етапите на стабилност на протичане на екзогенезата: крийп, солифлукция, плоскостен смив и са определени критичните прагови граници за настъпване на опасни явления: екстремни валежи, наводнения, кално-каменни пороци, срутища и свлачища (Раздел 1 – 1; Раздел 2 – 3; № 3 – 4; Раздел 4 – 1, 2, 3, 4, 5, 6, 8, 9).

Приноси, свързани с обогатяване и разширяване на съществуващи знания. Извършено е мониторингово или системно изучаване на природната среда в обсега на Пиринската и Родопската геосистема. Акцентът в тези изследвания е насочен към усъвършенстване, утвърждаване и приложение на интегралния (катенния) методически подход. Неговата същност се свежда до разкриване на закономерности и последователности между морфотектонския строеж и повтаряемостта на генетичните типове изветрителни кори и почви в обсега на транселувиалния литодинамичен поток и разкриване структурата и динамиката на ландшафтите (Раздел 4 – 8,14,17,18).

На основата на интердисциплинарния подход или анализа на синоптичната ситуация, интензивността и количеството на валежите и ритмиката на климатичните колебания, обоснована на базата на анализа на седиментните разрези на кално-каменните потоци се доказва генезиса на кално-каменните пороци в обсега на долините на реките Марица, Върбица и Средна Струма. Изучаването на следите от кално-каменните пороци в планинските региони се явява важно доказателство за райониране на опасностите от екстремна денудация и ускорена ерозия при наводнения. (Раздел 2 – 1,4; Раздел 4 – 1,13,14).

Научно-приложните приноси се отнасят към възникналото ново научно направление – геoarхеология. Съвместно с други изследователи е направен конкретен принос в изучаването на археологически обекти в

Югоизточна България от енеолита и раннобронзовата епоха (6 500 – 3 500 ВР). На базата на информация от интердисциплинарни изследвания са извършени интегрални палеогеографски реконструкции за изясняване на мястото и ролята на природните условия преди, по време на обитаване и след напускане на археологични обекти в Югоизточна България. От приложението на геоархеоложкото направление, което интегрира широк спектър от геоморфоложки, археоложки, биостратиграфски и исторически методи са получени база от данни за разкриване на екстремна акумулация във вертикалните алувиални разреза на холоцена, засягаща и археологичните обекти, разположени в долините на Марица, Върбица и Струма (Раздел 2 – 1,4; Раздел 4 – 2,3,4,5,19; Раздел 5 – 2,3,4,6,8,11,12).

2. Педагогическа и научно-експертна дейност на кандидата

След хабилитацията или през последните 10 г. е водила лекционни курсове и упражнения в ОКС бакалавър по Обща геоморфология, Кватернерна палеогеография, Геоморфология на България, Природна среда и цивилизации, Природни опасности и рискове, а в магистърска степен лекции по: Динамична и климатична геоморфология, Геоморфоложко картиране, Лабораторен практикум и Кватернерна геология и палеогеография. В специалност История и география, кандидатът е преподавал дисциплината Кватернерна палеогеография. Преподавала е и във ФНПП като е чела лекции четири семестъра по Основи на природознанието и География и екология на България. В ОКС магистър по археология води курса по Геоморфология. Участва в съставянето на всички бакалавърски програми в направление Геоморфология и палеогеография, както и магистърската програма по Геоморфология. Доц. д-р Росица Кендерова е била ръководител на 12 успешно защитени магистърски тези и на 4^{ма} докторанти, от които двама са успешно защитили, а другите двама са в период на обучение и подготовка за защита.

Издаденият учебник по Кватернерна геоморфология и палеогеография в съавторство, разработените лекционни курсове и работата със студентите, дипломанти и докторанти в ГГФ и ФНПП на СУ „Св. Климент Охридски“ за един период около 25 години ми дават основание да дам висока оценка за педагогическата и експертна дейност на кандидата.

3. Научноизследователската дейност на кандидата

Преподавателската дейност е водеща за доц. д-р Росица Кендерова. В допълнение към работата си като преподавател, тя активно участва и в екипи по разработване и координиране на 23 национални и международни проекта, разработвани в периода от 2005-2017 г.: Договори с външни ведомства и фирми от страната – МОИ, МОСВ, МОТО-РФОНЕ и др. – 5 проекта. Освен това участва като член и ръководител на два от петте

разработени международни проекта. Кандидатът участва активно и в екипи по разработването на 13 проекта към Университетския фонд за научни изследвания като на пет от тях е ръководител на екипа. Инициатор и активен участник по изграждането на Лаборатория по кватернерната седиментология. Доц. д-р Росица Кендерова е първият български геоморфолог стъпил на БАБ на о. Ливингстън, Антарктика. През петте работни сезона извършва първите геоморфоложки изследвания на глациалните и периграциални процеси и явления в условията на субполярния климатичен пояс.

4. Разпознаваемост в научното пространство на кандидата

Известността и разпознаваемостта на всеки учен в научното пространство зависи от разпространението и популярността на неговите публикации и активно участие в изпълнението на актуални национални и международни изяви.

Кандидатът е представил справка за 130 цитирания от други автори, установени по традиционния подход в български научни издания. От уверението на отдел „Библиотечно-информационно обслужване” на УБ при СУ са намерени следните цитирани и индексирани публикации на автора: Цитирани и индексирани публикации в Web of Science “Clarivate Analytics” и SCOPUS-ELSVIER – 10 цитирания и 5 индексирани документа като автор.

ProQuest Ebook Central – 4 цитирания;

JSTOR – 1 цитат;

CEEOL – 3 цитата Central and Eastern European Online Library;

SpringerLink – 2 цитата;

CiteSeerX – 4 цитата;

Central and Eastern European Online Library (CEEOL) – 1 индексиран документ на автора;

EBSCO – 3 публикации;

SpringerLink – 1 един индексиран документ.

Кандидатът има общо 24 цитирания и 10 индексирани статии в SCOPUS и списания с импакт фактор. Доц. д-р Росица Кендерова има отразени статии в библиотечните каталози на НБ „Св. св. Кирил и Методий” – 15 публ. и УБ ”Св. Кл. Охридски” – 16 публикации, KVKatalog – 4 публ., WorldCat – 6 публикации.

В ЗАКЛЮЧЕНИЕ считам, че доц. д-р Росица Кендерова участва в този конкурс като изграден и утвърден български учен, специалист в областта на Динамичната и Климатична геоморфология, Геоморфологията и Палеогеографията на кватернера със съвременни научни подходи на изследване и признати преподавателско-експертни и научно-изследователски резултати.

Наукометричните показатели на кандидата и неговата разпознаваемост в научното пространство отговарят на основните критерии за учебната и научноизследователска дейност от изискванията на Геолого-Географския факултет – раздел IV. Професор (т. 1 и 2). Кандидатът отговаря и на шесте от допълнителните „Препоръчителни критерии“ (посочени като а; б; в; г; д; е) на Геолого-Географски факултет. Те засягат изискванията за публикации в специализирани издания, реферирани в ISI Web of Knowledge or Scopus, както и цитати в издания с импакт фактор.

*Въз основа на прегледа на представената документация, анализа на преподавателската и научно-творческата дейност, постигнатите оригинални научни и научно-приложни резултати ми дават основание да **ПРЕПОРЪЧАМ** на членовете на уважаемото Научно жури да изберат доц. д-р Росица Кендерова за „професор“ по научната специалност „Геоморфология и палеогеография“ в професионално направление 4.4. Науки за Земята.*

28. 03. 2018
гр. София

Рецензент:.....
(проф. д-р Георги Алексиев)